

GUÍAS DE CULTIVO

ECOLÓXICO

#16

**CULTIVO DO
CHÍCHARO**

TÉCNICAS, ASOCIACIÓNS
E CONTROL DE PRAGAS

Introdución

O chícharo (*Pisum sativum*) é unha leguminosa de gran valor nutricional e culinario, sendo moi apreciado na dieta galega. O cultivo ecolóxico do chícharo en Galicia permite obter produtos de alta calidade, ao tempo que se mantén unha práctica agrícola respectuosa co medio ambiente. Este artigo ofrece unha visión técnica sobre o cultivo ecolóxico do chícharo en Galicia, abordando métodos para combater pragas e enfermidades de forma ecolóxica, marcos de plantación, asociacións beneficiosas con outras hortalizas, e épocas recomendadas para a sementera e a plantación.

Características do cultivo do chícharo

Condições climáticas

O chícharo é unha planta que se adapta ben ás condicións climáticas temperadas e frescas de Galicia.

- **Temperatura:** O chícharo desenvóllese mellor a temperaturas entre 10 e 20°C. Temperaturas moi altas, por riba de 25°C, poden reducir o rendemento e afectar a calidade dos chícharos.
- **Humidade:** Require unha humidade constante e moderada para un bo desenvolvemento. A falta de auga durante o período de formación de froitos pode afectar a calidade e o tamaño das sementes.
- **Luz:** Prefire exposición solar completa ou parcialmente sombreada. Un mínimo de 4-6 horas de luz solar directa ao día é beneficioso para un crecemento óptimo.

Requerimentos do solo

- **Tipo de solo:** O chícharo require solos ben drenados, ricos en materia orgánica e con boa capacidade de retención de humidade. Solos pesados ou compactos poden dificultar o desenvolvemento das raíces e a calidade dos chícharos.
- **pH:** O pH óptimo do solo está entre 6,0 e 7,0. Solos moi ácidos ou alcalinos poden reducir a dispoñibilidade de nutrientes e afectar o crecemento das plantas.
- **Fertilidade:** Incorporar materia orgánica, como compost ou esterco ben descomposto, mellora a fertilidade do solo e proporciona os nutrientes necesarios para o desenvolvemento do chícharo.

Épocas de plantación

A elección da época de plantación é crucial para garantir unha boa colleita de chícharos, adaptada ás condicións climáticas de Galicia.

Sementeira de primavera

- **Época:** A sementeira debe realizarse de febreiro a abril, cando as temperaturas do solo superen os 5°C e o risco de xeadas severas diminúe.
- **Colleita:** A colleita ten lugar de maio a xullo, dependendo da variedade e das condicións climáticas.

Sementeira de outono

- **Época:** A sementeira pode realizarse de setembro a outubro para unha colleita de primavera. É importante seleccionar variedades que sexan resistentes ás xeadas.
- **Colleita:** A colleita ocorre de marzo a maio, dependendo da variedade e das condicións climáticas.

Métodos de sementeira

- **Sementeira directa:** As sementes deben ser plantadas a unha profundidade de 2-4 cm, mantendo unha distancia de 2-5 cm entre sementes e 30-40 cm entre fileiras.
- **Sementeira en sementeiros:** As sementes poden ser iniciadas en semilleiros e transplantadas cando as plántulas teñan 5-10 cm de altura.

Marcos de plantación

O espazamento adecuado e o marco de plantación son fundamentais para garantir un cultivo óptimo de chícharos.

- **Espazamento entre plantas:** 2-5 cm entre sementes para permitir o desenvolvemento adecuado das plantas e facilitar a ventilación e o acceso para traballos no campo.
- **Espazamento entre fileiras:** 30-40 cm entre fileiras para facilitar a mantención e a colleita.
- **Altura de soporte:** En variedades de chícharos trepadores, é recomendable usar soportes ou tutores para manter as plantas eretas e facilitar a colleita.

Asociacións beneficiosas

A correcta asociación de cultivos pode mellorar a saúde das plantas e aumentar a produtividade, ao tempo que controla pragas e enfermidades.

- **Mourón (*Spinacia oleracea*):** O mourón pode ser cultivado xunto ao chícharo para reducir a competencia por nutrientes e espazo.
- **Zanahorias (*Daucus carota*):** As zanahorias e chícharos son unha boa asociación porque non compiten polos mesmos recursos e poden axudar a controlar malas herbas.
- **Cebolas (*Allium cepa*):** As cebolas poden repeler pragas que afectan aos chícharos, como o pulgón.
- **Maíz (*Zea mays*):** O maíz pode proporcionar sombra parcial aos chícharos, o que pode ser beneficioso durante as semanas máis cálidas.

Evitar: Non plantar chícharos preto de outras leguminosas para evitar a competencia por nutrientes e posibles problemas de patóxenos específicos.

Control de pragas e enfermidades

O control ecolóxico de pragas e enfermidades é esencial para manter a saúde das plantas e minimizar o impacto ambiental.

Pragas comúns e control ecolóxico

Pulgón (*Aphis pisum*)

- **Síntomas:** Colonias que se alimentan das follas e causan deformacións e debilitamento das plantas.
- **Control:** Introducción de depredadores naturais como xoaniñas e crisopas. Aplicación de xabón potásico ou aceite de neem tamén pode reducir a poboación de pulgóns.

Mosca do chícharo (*Phytomyza horticola*)

- **Síntomas:** Dano nas follas, que pode levar a unha redución da calidade dos chícharos.
- **Control:** Uso de trampas adhesivas e monitorización regular. Aplicación de extractos naturais e técnicas de control mecánico tamén son efectivas.

Gusano de cera (*Cydia pomonella*)

- **Síntomas:** Dano nas vallas e en outros tecidos vexetais.
- **Control:** Uso de trampas de feromona e aplicación de nematodos beneficiosos que axudan a controlar as larvas.

Enfermidades comúns e control ecolóxico

Mildiu (*Peronospora pisi*)

- **Síntomas:** Manchas amarelas ou marróns nas follas e deterioración das sementes.
- **Control:** Mellora da ventilación entre plantas e eliminación de restos infectados. Aplicación de tratamentos con cobre e decoccións de cola de cabalo para a prevención.

Podremia (*Fusarium spp.*)

- **Síntomas:** Pudrición e descomposición das raíces e sementes.
- **Control:** Uso de solos ben drenados e aplicación de fungos beneficiosos como *Trichoderma* para combater patóxenos no solo.

Rizoctonia (*Rhizoctonia solani*)

- **Síntomas:** Dano nas raíces e nas bases das plantas, que pode levar a unha rotura prematura.
- **Control:** Mantemento de boas prácticas de hixiene e rotación de cultivos. Aplicación de compost e mellora da estrutura do solo tamén son efectivas.

Prácticas de mantemento ecolóxico

- **Rotación de cultivos:** A rotación de cultivos é crucial para evitar a acumulación de patóxenos e pragas específicas. Cambiar a ubicación dos chícharos cada ano axuda a manter a saúde do solo e reducir o risco de enfermidades.
- **Acolchado:** O acolchado con materiais orgánicos, como palla ou compost, axuda a conservar a humidade do solo, controlar malas herbas e mellorar a estrutura do solo.
- **Rego:** O rego regular é esencial para manter unha humidade constante, especialmente durante períodos secos. O rego por goteo é recomendable para minimizar a humidade sobre as follas e reducir o risco de enfermidades.
- **Control de malas herbas:** A eliminación manual de malas herbas e o uso de acolchado para minimizar a competencia por nutrientes e espazo.
- **Fertilización:** Aplicar compost ou esterco ben descomposto antes da plantación e durante o ciclo de crecemento para garantir un subministro adecuado de nutrientes.
- **Eliminación de restos de cultivos:** Recoller e eliminar restos vexetais despois da colleita para reducir a presenza de patóxenos no campo.

Conclusión

O cultivo ecolóxico do chícharo en Galicia representa unha alternativa sostible que favorece a saúde do solo, a biodiversidade e a calidade dos alimentos. A través da aplicación de prácticas adecuadas para o control de pragas e enfermidades, marcos de plantación correctos e asociacións beneficiosas, os agricultores poden obter **colleitas exitosas e promover unha agricultura máis respectuosa co medio ambiente**. Estas prácticas non só melloran o rendemento das colleitas, senón que tamén contribúen ao desenvolvemento dunha agricultura máis sostible e resiliente en Galicia.

HORTOS URBANOS

DA DEPUTACIÓN DE LUGO

